

prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani dosarul nr. 2ra-715/2018
judecător: V. Hadîrca
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău
judecători: L. Bulgac, G. Dașchevici, S. Gîrbu

Î N C H E I E R E

25 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu
judecători Ion Druță, Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2017, prin care au fost respinse cererile de apel declarate de către Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 07 martie 2017,

c o n s t a t ă :

La 08 decembrie 2016 Rotaru Ion s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 19 iunie 2007 Procuratura Anticorupție a pornit o cauză penală în baza art. 328 alin. (2) Cod penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu, comise la data de 07 mai 2007 de către factorii de decizie ai Comisariatului de Poliție Cimișlia, la baza căreia a stat cererea lui Pădureț Sergiu din 11 mai 2007, în care a invocat că, a fost maltratată și reținut ilegal, cât și alte acte procesuale. La 16 ianuarie 2008 același Organ de urmărire penală, a pornit încă două cauze penale pe indicii art. 308 și art. 309/1 alin. (3) Cod penal, pe fapte de reținere ilegală și tortură, la fel comise de factorii de decizie ai Comisariatului de Poliție Cimișlia, în raport cu aceeași persoană - Pădureț Sergiu.

Afirmă că cauzele menționate au fost conexe într-o singură procedură și la 22 februarie 2008, în baza art. 328 alin. (1) și art. 309/1 alin. (3) lit. c) Cod penal, au fost puși sub învinuire fostul comisar de poliție al Comisariatului de Poliție Cimișlia – Rotaru Ion și șeful poliției criminale - Todiță Sergiu, fiindu-le incriminat că la 07 mai 2007, în incinta Comisariatului de Poliție Cimișlia l-au maltratată pe Pădureț Sergiu, cauzându-i leziuni

corporale ușoare, iar apoi l-au reținut în izolatorul de detenție al Comisariatului până a doua zi, fără a-i întocmi acte de reținere.

În luna martie 2008 cauza penală a fost expediată cu rechizitoriu în Judecătoria Cimișlia, iar la 26 octombrie 2012, prin sentința Judecătoriei Cimișlia, Rotaru Ion și Todiță Sergiu au fost achitați din lipsa elementelor infracțiunii în acțiunile lor.

Mai susține că, nefiind de acord cu sentința instanței de fond, procurorul a depus o cerere de apel, prin care a solicitat casarea hotărârii menționate, rejudecarea cauzei penale, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpații să fie recunoscuți culpabili de comiterea infracțiunilor incriminate și să fie condamnați cu privarea de libertate.

La 28 ianuarie 2014 prin decizia Curții de Apel Chișinău, apelul procurorului a fost respins, fiind menținută sentința de achitare, iar la 10 iunie 2014 prin decizia Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul ordinar al procurorului, casată decizia instanței de apel, cauza fiind remisă la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată și la 19 martie 2015 prin decizia Curții de Apel Chișinău, apelul procurorului a fost respins, fiind menținută sentința de achitare.

La 04 august 2015 prin decizia Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul ordinar al procurorului, casată decizia instanței de apel din 19 martie 2015, cauza penală fiind remisă spre rejudecare în instanță de apel, în alt complet de judecată.

La 11 ianuarie 2016 prin decizia Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de procuror, casată sentința de achitare a Judecătoriei Cimișlia din 26 septembrie 2012, fiind pronunțată o nouă hotărâre prin care Rotaru Ion a fost recunoscut culpabil de comiterea infracțiunilor incriminate prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, procesul penal fiind încetat în legătură cu expirarea termenului prescripției atragerii la răspundere penală, iar în baza art. 309/1 alin. (3) lit. c) Cod penal lui Rotaru Ion i-a fost aplicată o pedeapsă penală în formă de închisoare pe un termen de 5 ani, în baza art. 90 Cod penal aceasta fiind suspendată condiționat, pe un termen de probă de un an.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 iunie 2016, recursul ordinar înaintat de reclamant a fost recunoscut inadmisibil, fiind menținută decizia instanței de apel din 11 ianuarie 2016.

Menționează reclamantul că, procesul penal a durat 9 ani 1 lună și 11 zile, termen ce cade sub incidența Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Totodată reclamantul relevă că, dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale i-a fost încălcat prin acțiunile neadecvate a instanțelor de judecată - în primul rând, în proces au fost adoptate mai multe hotărâri ale instanțelor, ce au fost recunoscute ilegale, de trei ori fiind anulate de Curtea Supremă de Justiție, cu trimiterea dosarului la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată și indiferent de alte motive, aceste circumstanțe au dus la tergiversarea procesului și constituie elemente vădite ale încălcării termenului rezonabil, iar în al doilea rând, instanțele de judecată în calitate de diriguitoare ale procesului, au dat dovadă de o atitudine lipsită de celeritate, manifestând de asemenea o toleranță neîndreptătită față de procurorii, care prin comportarea lor provocau tergiversarea examinării cauzei. În al treilea rând, pe parcursul procesului în Curtea de Apel Chișinău permanent a existat problema completelor de judecată, care prin hotărârile Președintelui Curții au fost schimbate de 8 ori.

Indică că un motiv relevant a încălcării termenului rezonabil au fost acțiunile procurorilor, care au fost implicați în procesul penal și care se soldau cu tergiversarea examinării cauzei.

Reclamantul expune că procesul penal a fost pornit la 11 mai 2007, în baza cererii lui Sergiu Pădureț. În lunile mai-iunie 2007 existau și alte acte procesuale în care reclamantul de facto era recunoscut ca bănuț, dar timp de 9 luni procesul penal a derulat lent, de mai multe ori termenul urmării penale fiind prelungit, fără ca reclamantul să fie citat și audiat, sau cel puțin de la el să fie preluată o explicație. Abia în februarie 2008 el a fost citat, fiind pus de îndată sub învinuire.

Mai specifică că după punerea cauzei penale pe rol în Judecătoria Cimișlia, procurorul pe caz, nu s-a prezentat la multiple ședințe de judecată, fără a înștiința părțile. În total, procurorul nu s-a prezentat la 9 ședințe de judecată, la 5 ședințe de judecată el nu s-a prezentat consecutiv, prin aceste lipse provocând o tergiversare a procesului penal de 8-9 luni.

Reține reclamantul că tergiversarea procesului a avut loc și în instanța de apel, din cauza acțiunilor sau inacțiunilor procurorului.

Ca urmare, reclamantul indica că un parcurs atât de îndelungat și controversat al procesului penal, evident s-a soldat cu prejudicii materiale în formă de cheltuieli de deplasare la proces, de asistență juridică, ș.a., pe care le-a suportat el cît și apărătorul său, au fost citați și s-au prezentat în Organul de urmărire penală și în instanțele de judecată peste 50 de ori, o mare parte din prezențe fiind în Judecătoria Cimișlia, aceste cheltuieli se ridică la zeci de mii de lei.

Considera reclamantul că, însuși durata de peste 9 ani a procesului penal, în mod logic este una demonstrativă și evident, fiind grav afectivă pentru reclamant, fiindcă că pe durata unui așa proces penal, inculpatul se afla într-o stare nervoasă de suspans, incertitudine și așteptare a deznodămîntului. Indiferent de rezultatul ipotetic final, aceste afecțiuni se amplificau și deveneau tot mai grave odată cu creșterea duratei procesului penal, iar un termen de peste 9 ani, este unul vădit excesiv și nociv.

Menționa reclamantul că din organele MAI, el s-a concediat în luna ianuarie 2008, cu ieșirea la pensie, fiind la acel moment o persoană întocmai aptă de muncă în profesia de jurist pe care o deține, sau într-o profesie tangențial asemănătoare. Evident că avînd statut de acuzat într-un proces penal, pentru el practic era imposibil ca să se angajeze într-o funcție publică. Dar, inițial procesul penal nu a fost un impediment ca el să se angajeze în cîmpul muncii, însă procesul, cu zecile de citări în instanțe și cu absențele de la locul de muncă, nu putea rămîne neobservat și fără urmări, astfel că a fost nevoit să se concedieze. Respectiv pe durata de mai departe a procesului penal, a fost pus în situația să se abțină de a se angaja în cîmpul muncii, pentru a evita cazuri de așa gen. Ca urmare i-a fost afectată activitatea de muncă, cu consecințele de rigoare.

Afirma reclamantul că durata excesivă a procesului l-a afectat grav, în virtutea statutului social, a biografiei și a reputației sale.

Consideră că suma de 250 000 lei apreciată ca prejudiciu moral ar fi o retribuție echitabilă și rezonabilă în raport cu circumstanțele și suferințele suportate în procesul penal și în raport cu jurisprudența CEDO.

Solicită reclamantul repararea prejudiciului material în sumă de 31 000 lei, a prejudiciului moral în mărime de 250 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 07 martie 2017 a fost admisă parțial acțiunea, a fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ion Rotaru prejudiciul moral în mărime de 40 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

La 14 martie 2017 Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 07 martie 2017, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La 23 martie 2017 Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 07 martie 2017 cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2017 au fost respinse cererile de apel declarate de către Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției, fiind menținută hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 07 martie 2017.

La 19 februarie 2018 Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei a apreciat eronat și arbitrar circumstanțele și probele din dosar și discriminatoriu cuantumul prejudiciilor. Totodată instanța de apel a aplicat eronat legea, precum și analogia legii și a dreptului.

Susține că instanța de apel în decizie a omis să se expună referitor la consecințele cauzate de acțiunile instanțelor de judecată, în situația când acestea pe tot parcursul procesului au fost controversate și prejudiciabile.

Consideră că motivarea deciziei instanței de apel referitor la prejudiciul moral în mărime de 40 000 lei este o interpretare și aplicare eronată a Legii nr.87 și a jurisprudenței CEDO.

Referitor la respingerea capătului de cerere cu privire la repararea prejudiciului material în mărime de 31 000 lei, recurentul susține că instanța de apel eronat a aplicat prevederile Legii nr.1545 care nu reglementează modalitatea de reparare a prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil al desfășurării unui proces și este una distinctă de Legea nr.87. Mai mult, instanța de apel a aplicat eronat și prevederile Legii nr.87, dar și a altor acte normative care au tangențe cu acest capitol pentru că această lege conține și dispoziții referitoare la astfel de prejudicii.

Astfel menționează recurentul că termenul de 9 ani de aflare într-un proces penal, pentru o persoană ca el a fost unul extrem de afectiv, cu repercusiuni pe care le resimte și în prezent. Or, instanțele de judecată au recunoscut faptul că procesul penal s-a desfășurat cu o încălcare a termenului rezonabil, însă prejudiciile acordate, de departe nu sunt echitabile.

La 26 martie 2018 Ministerul Justiției al RM a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la adoptarea deciziei a încălcat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele din dosar.

Consideră că instanța de apel a determinat de sine stătător poziția participanților la proces și a dat dovadă de o examinare superficială a criteriilor de apreciere a duratei procedurilor, care sunt : complexitatea cauzei, comportamentul părților și miza (interesul) pentru reclamant.

Mai opinează că instanța de apel la caz, în mod nejustificat și neîntemeiat a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 40 000 lei, în condițiile în care pricina nu a fost examinată sub toate aspectele și s-a acordat o apreciere eronată a probelor anexate la materialele cauzei. Or, cuantumul prejudiciului moral este excesiv și vădit disproporțional în corelație cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețe similare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Respectiv, prin prisma dispoziției citate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate la 19 februarie 2018 și 26 martie 2018 în termen, în cazul în care copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017 a fost expediată participanților la proces la 12 decembrie 2017 (f.d.180), iar la materialele cauzei lipsește dovada recepționării acesteia de către recurenți.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 14 martie 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Justiției copia cererii de recurs depusă de Ion Rotaru cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Iar, la 29 martie 2018, în adresa lui Ion Rotaru, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Audiind raportul verbal al judecătorului raportor și verificând temeiurile invocate în recursuri în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) a aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră

că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului menționează că, Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției al RM în cererile de recurs nu au invocat nici unul din temeiurile de declarare prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) Codul de procedură civilă.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Completul judiciar indică că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, fără a se examina temeinicia lor.

În acest sens, completul reiterează prin prisma jurisprudenței CEDO că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes.” (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor argumentele recursurilor, au fost verificate minuțios, la judecarea pricinii în ordine de apel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției al RM, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursurile declarate de Ion Rotaru, prin intermediul avocatului Vasile Țurcan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

judecători

Ion Druță

Galina Stratulat